

Sygn. akt V ACa 960/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maryla Domel-Jasińska
Sędziowie:	SA Zbigniew Koźma SA Irma Kul (spr.)
Protokolant:	sekr. sąd. Karolina Petruczenko

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2016 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa J. S.

przeciwko (...)

w Ł., C. G., E. G. i M. P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych C. G., E. G. i M. P.

od wyroku Sądu Okręgowego we W.

z dnia 29 czerwca 2015 r. sygn. akt I C 323/14

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanych C. G., E. G. i M. P. solidarnie na rzecz powoda kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą;

III. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we W. na rzecz radcy prawnego J. L. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanym z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt 960/15

UZASADNIENIE

Powód J. S. wniósł o zasądzenie od pozwanych: (...) w Ł., E. G., C. G. i M. P. kwoty 282.900 zł z ustawowymi odsetkami od 11 września 2014 r. roku do dnia zapłaty.

Uzasadniając żądanie twierdził, że pozwane(...) wystawiło na rzecz powoda weksel własny in blanco, który to poręczyli pozwani ad. 2, 3 i 4. Weksel został wystawiony tytułem zabezpieczenia wszelkich wierzytelności wynikających z umowy nr (...) r. z dnia 30 sierpnia 2013 r., zawartej z powodem przez tego pozwanego.

Powód, działając na podstawie i w granicach upoważnienia wynikających z deklaracji wekslowej z dnia 22 lutego 2014 roku, uzupełnił weksel na kwotę 282.900 zł z terminem płatności na dzień 10 września 2014 roku. Pozwani nie zareagowali na wezwanie i nie wykupili weksla w określonym terminie.

W odpowiedzi na pozew pozwani, reprezentowani przez wspólnego pełnomocnika, zgłosili zarzuty wynikające z weksla i ze stosunku podstawowego.

Wnieśli o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie od powoda na rzecz każdego z pozwanych zwrotu kosztów postępowania.

Pozwani zakwestionowali powództwo w całości, zarówno co do zasady jak i co do wysokości dochodzonego roszczenia.

W pierwszej kolejności pozwani zarzucili, że zarówno zobowiązanie wekslowe, jak i weksel, w oparciu o który powód dochodzi zapłaty, zostały wystawione przez (...)w Ł. E. G., w imieniu tegoż(...), bez należytego umocowania. Zgodnie z ustalonym sposobem reprezentacji wszelkie dokumenty wiążące (...) pod względem finansowym winien podpisać w imieniu(...)Prezes oraz członek (...)pełniący funkcję Skarbnika. Skarbnik (...)nie miał zatem umocowania do wystawienia weksla, co czyni tenże nieważnym.

Pozwani wskazali też, że również porozumienie zawarte w dniu 22 stycznia 2014 r. zostało zawarte z przekroczeniem uprawnień do reprezentacji, zatem i ono w świetle prawa nie rodzi skutków dla (...)

Dalej podkreślili, że umowa o roboty budowlane(...)została zawarta przez(...) w D., nie zaś przez pozwane (...), które nie jest dłużnikiem powoda. W ramach wzajemnych rozliczeń wynikających z zawartej umowy o roboty budowlane na podstawie ustnego porozumienia pomiędzy jej stronami w dniu 27 czerwca 2014 r. przekazano obowiązki prowadzącego (...)powodowi.

Pozwani podnieśli także, że umowa o roboty budowlane (...) zawarta pomiędzy (...)w D. a powodem przewidywała, że przedmiot umowy, określony(...)umowy należy wykonać zgodnie z polskimi normami budowlanymi i w technologii robót budowlanych (...) oraz, że to na Wykonawcy spoczywa obowiązek zgłoszenia do właściwego urzędu o przystąpieniu do użytkowania wyremontowanego obiektu budowlanego i uzyskanie poświadczenia o przyjęciu obiektu budowlanego do użytkowania(...)Powód nie uzyskał takiego poświadczenia, co uniemożliwiło funkcjonowanie (...) w wyremontowanym przez powoda budynku. Wykonawca zrealizował roboty zgodnie z dostarczonym mu projektem, pomimo świadomości, iż projekt ten jest wadliwy, w związku z czym niemożliwe będzie uzyskanie przez niego na rzecz inwestora pozwolenia na użytkowanie wyremontowanego obiektu. Ponadto, wykonawca nie poinformował inwestora w toku wykonywanych prac o tym, że dokumentacja projektowa jest wadliwa, wobec czego uchybił treści art. 651 k.c. W razie niedopełnienia przewidzianego w art. 651 k.c. obowiązku, wykonawca ponosi odpowiedzialność kontraktową obejmującą obowiązek naprawienia szkód, które nie powstałyby, gdyby zachował należytą staranność. Niewykonanie obowiązku powiadomienia inwestora może także prowadzić do utraty przez wykonawcę prawa żądania wynagrodzenia.

Zdaniem pozwanych powód wykonał zobowiązanie w sposób nienależyty, co czyni bezzasadnym dochodzenie przez niego roszczenia o wynagrodzenie z tytułu umowy nr (...)r., którego poręczeniem miał być wadliwie wystawiony weksel.

Pozwani zakwestionowali też wysokość dochodzonego pozewem roszczenia, bowiem powód nie wykazał wysokości roszczenia.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 czerwca 2015r. Sąd Okręgowy we W. zasądził solidarnie od pozwanych E. G., C. G. i M. P. na rzecz powoda kwotę 282.900 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 września 2014r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo w stosunku do pozwanego (...) w Ł..

Sąd ten ustalił, że (...)zarejestrowane jest w Krajowym Rejestrze Sądowym za numerem KRS (...). Organem uprawnionym do reprezentacji jest Zarząd, oświadczenia woli w imieniu (...)składa dwóch członków Zarządu łącznie. W skład Zarządu(...)wchodzi A. J. pełniący funkcję prezesa, V. S. pełniący funkcję sekretarza i E. G. pełniący funkcję Skarbnika. (...) działa zgodnie z ustawą Prawo o stowarzyszeniach oraz Statutem, którego tekst jednolity uchwalony został 17 grudnia 2009 roku. Swoje cele statutowe (...)Jest stowarzyszeniem non profit, powołanym przez funkcjonariuszy (...)

(...)jest jednostką organizacyjną powołaną przez Łódzkie (...) w Ł.. Jest to placówka wychowawcza utworzona w trybie art. 82 ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty i nie ma ani zdolności prawnej ani też zdolności sądowej.

Stanowisko dyrektora Ośrodka powierza i ze stanowiska odwołuje (...)w Ł.. Stanowisko dyrektora Ośrodka powierzone zostało E. G..

W dniu 1 marca 2013 roku Gmina K. zawarła z (...)w Ł., reprezentowanym przez Prezesa (...) i jego Skarbnika umowę dzierżawy nieruchomości zabudowanej o powierzchni 1,44 ha położonej w D..

(...)w D. otrzymywał w okresie od 1 września 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku dotację z budżetu Powiatu K. na zasadach określonych w art. 90 ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty. Łącznie w tym okresie Powiat K. przekazał dotację w wysokości 318.154 zł 98 gr.

W dniu 31 lipca 2013 roku Starosta K. decyzją(...)zatwierdził projekt budowlany i udzielił pozwolenia na roboty adaptacyjne dla (...) w D.. Jak wynika z decyzji, obejmowała ona wykonanie robót budowlanych związanych ze zmianą sposobu użytkowania budynku szkoły podstawowej na (...), wg projektu indywidualnego. W uzasadnieniu stwierdzono, że przedłożony projekt został sporządzony zgodnie z wymogami określonymi w Prawie bud. i przepisami wykonawczymi, w szczególności zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego Gminy K..

W dniu 30 sierpnia 2013 roku zawarta została umowa, oznaczona (...) pomiędzy (...) w D. a powodem. Zgodnie z treścią umowy Zamawiający zamówił a Wykonawca przyjął do wykonania roboty budowlane pod nazwą (...)na podstawie dostarczonego przez Zamawiającego projektu. Za zamawiającego umowę podpisała E. G., za wykonawcę J. S.. Wartość robót określono na kwotę 280.000 zł netto plus VAT.

Roboty wykonywane były na podstawie projektu budowlanego dostarczonego przez inwestora. Projekt został zaakceptowany przez rzeczoznawców ds. przeciwpożarowych i ds. sanitarno – epidemiologicznych. W projekcie budowlanym nie było żadnych rozwiązań technicznych dotyczących zmiany pokrycia dachowego.

W dniu 1 października 2013 roku powód wystawił fakturę VAT nr (...) na nabywcę, (...) w D.. Faktura opiewała na kwotę 61.500 zł. Odbiór faktury potwierdziła E. G..

W dniu 11 października 2013 roku powód wystawił (...)w D. kolejną fakturę VAT na kwotę 98.400 zł. Odbiór faktury potwierdziła E. G..

Późną jesienią 2013 roku powód przerywał prace budowlane, ponieważ nie otrzymał żadnego wynagrodzenia.

W dniu 13 stycznia 2014 roku na konto J. S. wpłynęła kwota 36.000 zł z konta należącego do M. T.. Pieniądze należały do E. G.. Tego samego dnia na konto powoda wpłynęła kwota 25.500 zł, z konta należącego do M. P.. Były to pierwsze pieniądze, jakie otrzymał powód z tytułu prac, które wykonywał na rzecz (...).

W dniu 22 stycznia 2014 roku pomiędzy (...)w Ł. reprezentowanym przez A. J. i E. G. a J. S. zawarto umowę - (...). Zgodnie z treścią umowy (...)uznało za wiążące dla niego wszystkie zapisy umowy nr (...) z dnia 30 sierpnia 2013

roku zawartej przez (...) (...) z powodem. Zgodnie ustalono termin zakończenia robót na 17 lutego 2014 roku. Strony potwierdziły, że do zapłacenia pozostała kwota 282.900 zł i określiły, że kwota ta będzie płatna w ratach miesięcznych, poczynając od marca 2014 roku do końca każdego miesiąca, po 20.000 zł, ostatnia rata będzie wynosić kwotę 9.200 zł, z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki w płatności którejkolwiek z rat. Jednocześnie ustalono, że w przypadku zwłoki w zapłacie równowartości dwóch rat wykonawca ma prawo do postawienia w natychmiastową wykonalność pozostałą do zapłaty kwotę i ma prawo podjąć czynności prawne i faktyczne w celu jej wyegzekwowania. (...) tytułem zabezpieczenia wszelkich roszczeń Wykonawcy, wynikających z umowy z 30 sierpnia 2013 roku oraz z porozumienia, zobowiązało się wystawić weksel in blanco z deklaracją wekslową, poręczony przez K. G., jej męża C. G. i M. P.. (...) porozumienia wskazano, że „porozumienie wchodzi w życie z dniem podpisania niniejszego porozumienia oraz podpisania weksla wraz z deklaracją przez (...) i poręczycieli”. Porozumienie podpisali A. J., E. G. i powód. Jedynym celem zawarcia porozumienia było spowodowanie, aby powód zakończył budowę pomimo tego, że nie otrzymał wynagrodzenia.

Zgodnie z deklaracją wekslową do weksla in blanco z dnia 22 stycznia 2014 roku (...) w Ł. reprezentowane przez Zarząd wystawiło i złożyło do dyspozycji J. S. – właściciela firmy (...) we W. weksel in blanco w celu zabezpieczenia wszelkich wierzytelności z tytułu umowy nr (...) z dnia 30 sierpnia 2013 roku oraz porozumienia z dnia 22 stycznia 2014 roku i upoważniło powoda do wypełnienia weksla in blanco na kwotę całości zobowiązań, na jego zlecenie, bez protestu. Deklarację wekslową podpisała tylko Skarbnik (...). Podpis pod deklaracją wekslową złożyli poręczyciele E. G., C. G. i M. P..

A. J. odmówiła podpisania porozumienia i weksla, choć była o to proszona przez powoda. Po podpisaniu porozumienia powód podjął prace na budowie (...), które w krótkim czasie zostały zakończone.

W dniu 27 stycznia 2014 roku pomiędzy (...) w Ł. a powodem zawarta została umowa o zarządzanie podmiotem gospodarczym (kontrakt menedżerski). Zgodnie z treścią umowy (...) powierzyło Prokurentowi - J. S. – zarządzanie, wraz z dyrektorem (...) E. G., tą placówką. (...) umowy określono obowiązki Prokurenta. (...) umowy określono wynagrodzenie Prokurenta na kwotę 18.000 zł miesięcznie. Powód żądał kwoty 25.000 zł miesięcznie, pozwana E. G. i nauczyciele (...) „wynegocjowali” niższą kwotę. Umowę zawarto na czas określony, 4 lata. Umowę podpisali powód oraz A. J. i E. G.. Przyczyną podpisania kontraktu menedżerskiego był brak podpisów A. J. na wekslu i deklaracji wekslowej. Wynagrodzenie z kontraktu menedżerskiego miało być rekompensatą należności za roboty budowlane wykonane przez powoda. Porozumienie nie zostało zrealizowane.

Powód wykonał cały zakres robót określony umową i projektem budowlanym. W miesiącu lutym 2014 roku dokonano odbioru robót częściowych i odbioru końcowego. Budowa przebiegała zgodnie z projektem, nie było żadnych wątpliwości, co do zasadności odbioru budowy od wykonawcy. Inwestor nie miał żadnych uwag, co do wykonania robót. Za wykonanie pracy powód otrzymał 61.500 zł. Do zapłaty pozostała kwota 282.900 zł.

Po sporządzeniu protokołu odbioru robót Wydział Architektury i Budownictwa Starostwa Powiatowego w K. wydał prawomocną decyzją o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania budynku.

W dniu 6 lutego 2014 roku E. G., działająca jako Dyrektor (...) (...) w D. zawiadomiła Komendanta Powiatowej Straży Pożarnej w K. o zakończeniu, zrealizowanej na podstawie decyzji Starosty K., zatwierdzającej projekt budowlany i udzielającej pozwolenia na roboty adaptacyjne, budowy. Następnie miała miejsce kontrola Państwowej Straży Pożarnej, prowadzona na podstawie art. 56 pr. bud. Zakwestionowano wydajność hydrantu przeciwpożarowego znajdującego się na działce, na której posadowiony był budynek (...) oraz zgłoszono zastrzeżenia do części niższej dachu. Straż nakazała pokrycie dachu i więźby dachowej w taki sposób, aby doprowadzić go do stanu niepalności. Pismem z 19 lutego 2014 roku Komendant Powiatowy PSP w K. wniósł sprzeciw w sprawie uzyskania pozwolenia na użytkowanie tego obiektu. Z treści uzasadnienia sprzeciwu wynikało, że spowodowany on jest niezgodnością wykonania robót z projektem budowlanym opracowanym przez Z. K.. Dopiero po kontroli straży pożarnej wykonawca zorientował się o wadach projektu. Również E. G. nie miała świadomości wad projektu.

W dniu 3 marca 2014 roku Komendant Powiatowy Straży Pożarnej w K. wniósł sprzeciw w sprawie uzyskania pozwolenia na użytkowanie części budynku przeznaczonego na (...)w D. (parter i pierwsze piętro). W uzasadnieniu wskazano, że stwierdzono niezgodności wykonania robót budowlanych z projektem.

Uchwałą (...)Zarządu (...) w Ł. z dnia 27 czerwca 2014 r., przekazano obowiązki organu prowadzącego (...)w D. J. S. Firma (...) we W.. Zgodnie z treścią uchwały przekazanie miało nastąpić w drodze umowy zawartej w formie pisemnej. Wykonanie uchwały powierzono Skarbnikowi (...). Uchwałę podpisały Skarbnik (...). Do zawarcia umowy nie doszło.

W dniu 30 czerwca 2014 roku (...)w D. został wykreślony z ewidencji szkół i placówek niepublicznych o uprawnieniach szkół i placówek publicznych. Od decyzji tej organ prowadzący złożył odwołanie. Decyzja ta została utrzymana w mocy decyzją z dnia 26 września 2014 roku (...) Kuratora Oświaty. Odwołanie od tej decyzji (...)w Ł. złożyło do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w P..

W dniu 18 sierpnia 2014 powód wypełnił weksel in blanco, zgodnie z którym (...)w Ł. zobowiązało się zapłacić 10 września 2014 roku, na zlecenie J. S. za solo weksel, bez protestu, kwotę 282.900 zł we W.. Weksel podpisała Skarbnik (...). Weksel podpisali poręczyciele E. G., C. G. i M. P..

W dniu 28 sierpnia 2014 roku powód przesłał pozwanym wezwania do wykupienia weksla.

(...)formalnie istnieje dalej, w dalszym ciągu funkcję dyrektora pełni E. G.. Poręczyciel M. P. był zatrudniony w(...). C. G. jest członkiem pozwanego(...)i mężem E. G..

Mając na uwadze powyższe ustalenia, Sąd Okręgowy na wstępie zauważył, że wprowadzie powód wystąpił z żądaniem na podstawie weksla, ale nie było podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, bowiem na wekslu i deklaracji wekslowej znajduje się podpis tylko jednej z osób reprezentujących pozwaną (...) podczas gdy ze statutu (...) oraz wpisu w KRS wynika, że wszelkie dokumenty wiążące (...) pod względem finansowym, dokumenty o charakterze rozliczeniowym i kredytowym podpisuje w imieniu (...) Prezes oraz członek (...) pełniący funkcję Skarbnika.

Zobowiązanie wekslowe jest zawsze zobowiązaniem pisemnym. Wskazuje na to art. 1 prawa wekslowego, który jako element ważności weksla wymienia podpis wystawcy. Weksel przedstawiony do zapłaty przez powoda nie został podpisany przez osoby upoważnione do reprezentacji (...). (...)ma zdolność wekslową. Zgodnie z jego statutem zobowiązania w jego imieniu winny podpisać dwie osoby upoważnione do reprezentacji. Podpis Skarbnika nie jest wystarczający.

Skutki wystawienia weksla przez przedstawiciela nieumocowanego do działania w imieniu osoby prawnej określa art. 8 pr. wekslowego. Zgodnie z nim, kto podpisał weksel jako przedstawiciel innej osoby, nie będąc umocowanym do działania w jej imieniu, odpowiada sam wekslowo, a jeżeli zapłacił, ma takie same prawa, jakie by miała osoba, której jest rzekomo przedstawicielem. Zasady te stosuje się również do przedstawiciela, który przekroczył granice swego umocowania. Bez znaczenia jest przy tym, czy rzekomy przedstawiciel wiedział, czy też nie o braku swojego umocowania. Taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie.

Jednakże uwzględniając cel art. 8 prawa wekslowego, Sąd Okręgowy przyjął, że przewidzianą w tym przepisie ochroną, analogicznie do rozwiązania przyjętego w art. 39 § 1 k.c. i 103 § 3 k.c. nie jest objęty kontrahent rzekomego przedstawiciela, który wiedział o braku umocowania. W wypadku posłużenia się, tak jak w niniejszej sprawie wekslem in blanco, decydująca jest wiedza w chwili przyjęcia blankietu weksla. Tak więc odpowiedzialność E. G. w tej sprawie nie wynika z art. 8 prawa wekslowego. W dacie sporządzenia weksla i podpisania deklaracji wekslowej powód z całą pewnością był już świadomy braku umocowania do działania w imieniu (...) działającej samodzielnie E. G., co przyznał w toku postępowania.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 i 2 prawa wekslowego poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek

przyczyny z wyjątkiem wady formalnej. Poręczyciel wekslowy, który zapłacił weksel, nabywa prawa, wynikające z weksłu, przeciw osobie, za którą poręczył, i przeciw tym, którzy wobec tej osoby odpowiadają z weksłu.

Sąd Okręgowy podkreślił, że błąd poręczyciela wekslowego, co do osoby wystawcy weksła własnego in blanco nie zwalnia poręczyciela od odpowiedzialności wekslowej.

Poręczyciel wekslowy nie odpowiada zatem tylko wówczas, jeżeli:

- a) poręczenie zostało udzielone z naruszeniem wymogów formalnych jego ważności określonych w art. 31;
- b) poręczenie zostało udzielone na wekslu niespełniającym warunków art. 1 lub 101 prawa wekslowego;
- c) nie powstało ważne zobowiązanie osoby, za którą poręczył. Tak będzie w przypadku, gdy awalant nie złożył na wekslu podpisu w ogóle lub nie złożył ważnego podpisu. Będzie to miało w sytuacji, gdy podpisał się tylko imieniem, złożył podpis w sposób mechaniczny lub zamiast podpisu umieścił znak lub znaki graficzne niebędące. Nieważne jest także poręczenie udzielone za indosanta, który zwolnił się od odpowiedzialności, względnie za trasata, który weksła nie akceptował.

Poręczyciel wekslowy będzie natomiast odpowiadał nawet gdyby osoba, za którą poręczył, nie odpowiadała wekslowo z przyczyn wymienionych w art. 7 prawa wekslowego, tj. z powodu sfalszowania podpisu, poręczenia za osobę nieposiadającą zdolności do czynności prawnych (małoletnią, ubezwłasnowolnioną), za osobę nieistniejącą, nieżyjącą lub w upadłości, w sytuacji nieważności zobowiązania wekslowego zawartego w imieniu osoby prawnej przez rzekomy organ, tj. przez osobę, która podszyla się pod organ osoby prawnej lub pełniąc funkcję organu przekroczyła zakres przysługującej organowi kompetencji.

W niniejszej sprawie odpowiedzialność poręczycieli E. G., C. G. i M. P. wynika z poręczenia wekslowego, z art. 32 prawa wekslowego. Wbrew twierdzeniom pozwanych żądanie odsetek jest uprawnione, na podstawie artykułu 48 ust. 2 prawa wekslowego.

Po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksła spór między stronami przeniósł się również na płaszczyznę łączącego strony stosunku podstawowego, który stał się przyczyną wystawienia weksła gwarancyjnego. Możliwe było więc przytoczenie przez strony okoliczności dotyczących tego stosunku.

Odpowiedzialność pozwanych E. G., C. G. i M. P. nie wynika z zawartej przez powoda i (...) w Ł. umowy. Pozwani ci nie byli też stroną umowy zawartej przez powoda z(...).

Odpowiedzialność ta dla (...) w Ł. mogła wynikać natomiast z porozumienia zawartego w dniu 22 stycznia 2014 roku przez (...) (podpisane tym razem przez osoby umocowane do działania w imieniu (...)) i przez powoda. W porozumieniu tym określono wysokość pozostałej do zapłaty kwoty na 282.900 zł, co jest zgodne z twierdzeniami stron przedstawionymi w niniejszej sprawie i z dowodami ocenionymi przez Sąd, wskazującymi, że z kwoty ryczałtowej, określonej umową, część została zapłacona. Jak wynika z treści porozumienia, warunkiem wejścia jego w życie było podpisanie przez umocowanych prawnie przedstawicieli (...) weksła i deklaracji wekslowej (pkt 5 porozumienia), do czego nigdy nie doszło.

Skoro nie doszło do ziszczenia się warunku, porozumienie nie weszło w życie i nie wiąże stron. Z tą argumentacją Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo w stosunku do poręczycieli i oddalił w stosunku do (...).

Apelacje od wyroku wnieśli pozwani poręczyciele. W swoich apelacjach zaskarżyli wyrok w punktach 1, 3 i 5 i zarzucili:

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie w postaci braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego a zwłaszcza pominięcie faktu, że powód wykorzystał przymusową sytuację pozwanych,

- oraz przepisów prawa wekslowego.

W piśmie procesowym z dnia 20 czerwca 2016r. uściślając swoje zarzuty, pozwany zarzucili Sądowi Okręgowemu:

a) naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie w postaci:

zaniechania dokonania wszechstronnego rozważenia zebranego materiału oraz pominięcia znaczenia ustalonych w postępowaniu dowodowym okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia, w tym nienadanie odpowiedniej rangi ustaleniu, iż powód wykorzystał do podpisania weksla przymusową sytuację pozwanych. Sąd pominął w istocie, iż powód wykonywał usługę w ramach szerszego porozumienia, w oparciu o które miał czerpać znaczne korzyści z działalności prowadzonej w remontowanym budynku ergo koszty remontu objęte były także jego ryzykiem. Sąd pominął, że inwestycja miała zostać spłacona z transzy środków przekazywanych na działanie ośrodka – po jego uruchomieniu. Sąd nie uwzględnił również, że powód wiedział o niewypłacalności (niezdolności do pokrycia kosztów inwestycji) pozwanych przed wszczęciem remontu i konieczności finansowania ze środków uzyskanych na funkcjonowanie placówki;

b) naruszenie przepisu art. 388 § 1 k.c. poprzez pominięcie przez sąd, iż podpisanie weksla i poręczenia wekslowego a następnie kontraktu managerskiego z powodem (dla zabezpieczenia inwestycji) nastąpiło z wykorzystaniem przymusowego położenia pozwanych a zastrzeżone tam wynagrodzenie na rzecz J. S. przewyższa w rażącym stopniu wartość jego własnego świadczenia;

c) naruszenie przepisu art. 32 prawa wekslowego poprzez błędną interpretację i wadliwe zastosowanie skutkujące przyjęciem, iż poręczenie wekslowe jest ważne, pomimo, nieskutecznego zawarcia samego zobowiązania wekslowego;

d) naruszenie przepisów art. 8 w zw. z art. 10 oraz art. 101 prawa wekslowego w szczególności przyjęcie, iż poręczenie wekslowe jest ważne, pomimo że jak sąd sam uznał nie ma możliwości zastosowania przepisu art. 8 prawa wekslowego a weksel nie spełniał minimalnych wymogów ważności już w chwili jego przekazania – o czym wierzyciel wekslowy wiedział.

Wskazując na te zarzuty wnieśli o zmianę wyroku i oddalenie powództwa ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie do ponownego rozpoznania

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Na wstępie należy przypomnieć, że wyrok Sądu Okręgowego oddalający powództwo w stosunku do wystawcy weksla – (...) w Ł. się uprawomocnił. Powództwo zostało uwzględnione w odniesieniu do trzech poręczycieli: E. G., C. G. i M. P., którzy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyli. W swoich apelacjach uzupełnionych w piśmie procesowym z dnia 20 czerwca 2016r. podnoszą te same zarzuty. Pierwszym z nich jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. „poprzez zaniechanie dokonania wszechstronnego rozważenia zebranego materiału” oraz „pominięcie znaczenia ustalonych w postępowaniu dowodowym okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia”.

Artykuł 233 § 1 k.p.c. określa zasadę swobodnej oceny dowodów. Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. koniecznym jest więc wskazanie, które dowody – zdaniem strony skarżącej - zostały ocenione wadliwie i na czym owa wadliwość miałyby polegać. Skarżący w ogóle nie twierdzą, że jakkolwiek dowód został oceniony w sposób przekraczający ramy określone w art. 233 § 1 k.p.c. Zarzucają jedynie, że Sąd niedostatecznie rozważył cały materiał dowodowy ponieważ wnikliwa ocena tego materiału doprowadziłaby Sąd do wniosku, że pozwani poręczyciele znajdowali się w przymusowej sytuacji, którą powód wykorzystał. Słowem, pozwani starają się wykazać, że powód wyzyskał ich przymusowe położenie przez co poręczenie wekslowe jest nieważne (wskazuje na to również powołanie się przez skarżących na art. 388 k.c.).

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jest oczywiście nieuzasadniony. Ocena dowodów jest prawidłowa a dokonanie ustaleń faktycznych w oparciu o te dowody, nie budzi zastrzeżeń. Jak już wyżej zaznaczono skarżący nawet nie podjęli próby wskazania na czym polegała ich zdaniem wadliwa ocena dowodów (które konkretnie dowody Sąd ocenił z naruszeniem art. 233 § 1 k.p.c. i na czym ta wadliwość miałyby polegać).

Odwołanie się do art. 388 k.c. jest chybione. Przepis ten odnosi się do zobowiązań umownych a konstrukcja „wyzysku” oparta jest na dysproporcji majątkowej wzajemnych świadczeń stron. Rozpoznawana sprawa dotyczy relacji pomiędzy wierzycielem wekslowym a poręczycielami wekslowymi, regulowanej przez przepisy ustawy z dnia 28 kwietnia 1936r. Prawo wekslowe (Dz.U. z 11.05.1936r. Nr. 36 ze zm.). W sprawie mamy do czynienia z sytuacją w której weksel zabezpieczający porozumienie zawarte w dniu 22 stycznia 2014r. pomiędzy(...)w Ł. a powodem (remitentem) nie został przez wystawcę weksla ((...)) podpisany zgodnie z wymaganą reprezentacją tej osoby prawnej. Zdaniem skarżących jest to wada formalna weksla powodująca brak odpowiedzialności poręczycieli. Stanowisko to jest błędne. Awalista (poręczyciel wekslowy) nie odpowiada wekslowo ze względu na wadliwość zobowiązania awalanta (w tym wypadku wystawcy weksla) tylko wówczas gdy wadliwość ta jest widoczna wprost z treści weksla (weksel nie zawiera w chwili wniesienia pozwu wszystkich elementów wymaganych przez art. 1 lub 101 pr. wekslowego, zobowiązanie awalanta w ogóle nie powstało i na wekslu brak jego podpisu, awalant podpisał się tylko imieniem). Elementy weksla własnego (a z takim mamy do czynienia w sprawie) określa art. 101 prawa wekslowego. Weksel leżący u podstaw powództwa posiada wszystkie ustawowe elementy weksla własnego. Pod względem formalnym jest to więc weksel ważny. Prawdą jest, że weksel został podpisany w imieniu osoby prawnej w sposób odmienny od wymaganego statutem (przez jedną, zamiast przez dwie osoby uprawnione do zaciągania zobowiązań finansowych). Słusznie przyjął Sąd Okręgowy, że w okolicznościach sprawy w stosunku do osoby podpisującej weksel jako przedstawiciel Stowarzyszenia (...) nie ma zastosowania art. 8 prawa wekslowego, ponieważ wierzyciel wekslowy wiedział o braku umocowania tej osoby do samodzielnego zaciągania zobowiązania wekslowego. Oznacza to, że powód jako kontrahent rzekomego przedstawiciela nie może skorzystać w stosunku do osoby podpisującej weksel z ochrony jaką daje art. 8 prawa wekslowego. Zapominają jednak skarżący, że pozwana E. G. podpisała weksel nie tylko jako wystawca ale też jako poręczyciel wekslowy (awalista) i w tej drugiej roli występuje jako pozwana. Inaczej rzecz ujmując E. G. nie odpowiada wekslowo na podstawie art. 8 prawa wekslowego jako wystawca lecz na podstawie art. 32 prawa wekslowego.

Poręczenie wekslowe polega na przyjęciu odpowiedzialności za dług osoby podpisanej na wekslu. Odpowiedzialność takiego poręczyciela tylko formalnie opiera się na zobowiązaniu dłużnika głównego i pod tym względem różni się zasadniczo od odpowiedzialności ponoszonej na podstawie przepisów prawa cywilnego. Poza wyjątkiem formalnej nieważności weksla (a ta w sprawie nie ma miejsca) nie jest ona uzależniona od tego, czy z materialnego punktu widzenia istniało ważne zobowiązanie wekslowe dłużnika głównego (w doktrynie konsekwentnie podkreśla się, że w art. 32 prawa wekslowego znajduje wyraz jedynie akcesoryjność formalna). Zobowiązanie poręczyciela wekslowego ma zatem charakter samodzielny (samoistny), co przejawia się tym, że odpowiada on według treści weksla. Poręczenie wekslowe może zostać udzielone na wekslu niezpełnym (tak jak w omawianym przypadku). Poręczyciele wekslowi podpisując weksel in blanco w zamiarze udzielenia poręczenia wekslowego zaciągają skutecznie zobowiązanie, jeżeli dokument ten zostanie uzupełniony w sposób pozwalający uznać go za spełniający wymagania formalne jakim powinien odpowiadać weksel – a tak się stało w przypadku weksla przedstawionego przy pozwie przez powoda. Zobowiązanie jakie zaciągnęli pozwani poręczyciele ma charakter abstrakcyjny niezależny od umowy łączącej poręczycieli z osobą za którą poręczyli. Poręczenie mogło być udzielone mimo, że pomiędzy poręczycielami a wierzycielem wekslowym nie zachodził stosunek z zakresu prawa cywilnego. Udzielone poręczenie jest nieodwołalne, bezwarunkowe i nie mogło być ograniczone terminem.

Mając na uwadze powyższe należy uznać, że zarówno zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jak i dalsze zarzuty naruszenia przepisów materialnych (art. 388 k.c., art. 32, 8 w zw. z art. 10 i 101 prawa wekslowego) są nieuzasadnione i dlatego apelację należało oddalić w oparciu o art. 385 k.p.c. O kosztach procesu orzeczono stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 k.p.c.